

A zártszám bevezetésével, egységes díjszabással, a zsilétpengék megadóztatásával és a beretválkozási cikkek kizárólagos árusítási jogával akarnak segíteni

a borbélyipar sanyaru helyzetén

A mesterek is panaszkodnak — Ha az ő helyzetükön segítenek, a segédek sorsa is jobbra fordul

(A Délmagyarország munkatársától) Lapunk vasárnapi számában részletesen ismertettük azokat a panaszokat, amiket borbély- és fodrászsegédek soroltak elő. A pártatlanság azt követeli, hogy meghallgassuk ebben az ügyben a mestereket is: miként vélekednek ők a szakma helyzetéről és jövőbeli kilátásairól és mimódon látják megoldhatónak a súlyos szociális problémákat. Az önálló borbély- és fodrásziparosok tulajdonképpen három kategóriákba sorozhatók: kis-, közép- és ugynevezett nagyüzemekbe. Megszólaltatjuk mindhárom kategória képviselőit, mert így nyervehetünk csak tiszta képet az általános helyzetről.

Az egyik műhely vezetője, nem akarja magát megnevezni, a következőket mondja:

— Tavaly még én is segéddel dolgoztam, ma már azonban képtelen vagyok segédet tartani, mert magam és családom megélhetését sem tudom kikeresni a mostani lecsökkenő forgalom mellett, nemhogy még segédet tarthassak. A havi bevétel annak ellenére, hogy üzletem főforgalmi útvonalon van és a közelemben nincs is konkurencia, a legjobb hónapokban 150, legfeljebb 160 pengő volt, de ezt ma már el sem értem. A legtöbb hónapban még száznegyven pengőt is alig vesznek be, volt olyan hónapom is ebben az évben, hogy százötven pengőt forgalmaztam harmincegy nap alatt. Ebből bevételből kell fizetnem a helyiséget, villanyt, adókat, illetékeket, ebből kell gondoskodnom a fűtésről, újságokat kell jártnom a vendégeim számára, a fűszerelést karban tartanom, az üzleti fehérműveket mosatnom és bár a bevételből erre is alig futja, hátra van még az a feladat, amiért a szakmámat kitanultam és önállósítottam magam: a családom és magam eltartása: lakásom bére, a világítás, fűtés, a háztartás, tisztálkodás, gyermekem ruházása és iskoláztatása.

— Hogy még mindig élünk és létezzünk? Ez igaz, de hogy milyen áron, arról jobb nem beszélni. Műhelyemben mindnapos a végrehajtó és minden értéktárgyunk a zálogházba vándorolt. Ha nem változik meg a helyzet, kénytelen leszünk becsukni az üzletet és elmegegyek rakodómunkásnak.

Ez bizony siralmas helyzet, de a középületé sem rózsásabb.

— Egy segéddel dolgozom — mondja a régi jóhírű üzlet tulajdonosa —, pedig nemrégén még három is kevésnek bizonyult. Alig van munkánk, régi évtizedes vendégeim elmaradtak, manapság jóformán mindenki zsiléttel borotválkozik. Gondjaim egyre nagyobbak. Segédemnek a szombati esti túlórázásért fizetem a különórát, mert köteles vagyok, azonban őszintén megvallom, nem tartom méltányosnak, mert egész héten alig tudom foglalkoztatni. Bár az idejét itt tölti, munkája alig van. Szombat mindig a legrosszabb napom volt, máskor a

három segéd mellett még kiségitőt is kellett erre a napra fölvennem, nyírást meg nem is vállaltunk szombaton, most meg egész áldott szombat délután egyetlen vendégünk nem volt. Este persze egy kis torlódás, de a hét utolsó napjának utolsó munkáira összezúfolódott a munka, sajnos nem jelent rezsibiztosító forgalmat.

"Sok az eszkimó, kevés a foka"

Fölkerestük végül a belvárosban, a Dugonics-téren Szántay Kiss János üzletét, amely egyike a legelőkelőbbeknek. A tulajdonos egyébként a szegedi borbély- és fodrászipari szakosztály elnöke. Ezidőszent katonai szolgálatot teljesít és csak egészen véletlen, hogy az üzletben találjuk. Amikor keressük, éppen abban a pillanatban lép be az utcáról — borotválkozni. A segéd már teríti is eléje a fehér kendőt. Az elnök ur most nem mester, nem tulajdonos, hanem „vendég” (sajnos pillanatnyilag az egyedüli vendég) és ebben a minőségben semmivel sem különb, mint a többi, magunkfajta siető, ideges ember: sürgeti a segéd urat, mert neki csak öt perce!

Miközben szappanozzák, nyilatkozik a Délmagyarországnak.

— Hagyjuk talán a magam baját, pedig nekem is volna panaszkodni valóm — mondja —, mert az én forgalmam is nagymértékben lecsökkent, pedig nagyon jól bevezetett női fodrászatom is van. Ami a segédek panaszaát illeti, el kell ismerem, ugyanis, mint munkaadónak és ugyanis, mint a szakosztály elnökének, hogy az teljesen jogos. Való igaz, hogy a fizetések nagyon alacsonyak és nem állnak arányban a megélhetés gondjaival. Erről azonban nem mi, mesterek tehetünk. Országos jelenség ez, amit csak intézményesen lehetne rendezni.

— Harmincezer önálló fodrásziparos van az országban, ennek körülbelül egy százalékát maga Szeged város adja. Nemrégiben még háromszázhusz önálló mestert tartottunk nyilván, az utóbbi hónapokban azonban a számuk lecsökkent kétszázhetvenre és még további létszámesés várható. A mai viszonyok között a mesterek nem képesek fenntartani műhelyüket, egymás után adják vissza az iparengedélyüket. Tudok belvárosi borbélyról, aki adótarozásai miatt kénytelen volt lehuzni a rollóját és most a paprikamalomba jár napszámba. Tudok olyanokról, akik az iparengedélyt visszaadva elmentek vasúti munkásnak, de olyan is akad a töltreiment borbélymesterek között, aki mint favágó tartja el a családját és sokkal többet keres, mint amikor üzlete volt.

— Ez bizony nagyon szomorú jelenség, mert arra mutat, hogy ez a szakma lassanként teljesen elszorvad. Annak, hogy nekünk rosszul megy, természetesen utalás, hogy

segédeink sincsenek irigylésre méltó helyzetben, bár mindent megtehetünk az ő életszínvonaluk biztosítása érdekében. A fizetéseket nem mi állapítjuk meg, hanem miniszteri rendelet szabályozza és mi ahhoz alkalmazkodunk. Bizonyos, hogy ha az önálló mesterek szociális megsegítésére kormányintézkedés történik, mint ahogyan azt illetékes helyen kilátásba helyezték, ez jelentős kihatással lesz a segédek anyagi helyzetére is.

— Mi szíves-örömmel fizetnénk jobban a segédeknek, mert általános igazság, hogy csak azokban az iparágakban beldogul a mester, ahol a segédek megkapják munkájuk becsületes ellenértékét. A szakma kereseti színvonalát két jelenség rontja le. Egyik a szabad verseny, amely sok vonatkozásban egyenesen tisztességtelen versennyé fajult el. Ezt főként a házaló kontórok támasztják és azok, akik nem tartják be az előírt hatóságilag jóváhagyott árszabást. Sajnos, az a helyzet, hogy alig van Szegeden öt-hat olyan mester, aki azt betartja. A legtöbbje kénytelen díjszabáson alul kiszolgálni a vendégeit, ha nem akarja az üzletkörét elveszíteni. Főként az úgynevezett mellékmunkák díjának fel nem számítása a legnagyobb hiba. Ez nemcsak a szakmának, de magának a gazdasági életnek és az államnak is súlyos károsodást jelent. Ha az országban minden fodrász naponta csak egy pengőt enged is el azzal, hogy fazonigazítást, kölnit, püdert, beretválkozás utáni fésülést nem számítja — holott ennél jóval több az, amit ezen a címen számítani lehet —, akkor is naponta harmincezer pengővel károsodik a gazdasági élet. Már pedig ez a mai időkben igen jelentős összeg. A másik baj az, hogy a közönség anyagi okokból lassanként teljesen leszokik a borbélynál való beretválkozásról. A zsilétt a mi legnagyobb átkunk.

Törvényjavaslat készül a zártszám bevezetéséről

— A segítségre sürgős szükségünk van, hogy megmentjük a szakmát a végpusztulástól és erre van is mód és lehetőség. A kormányzat részéről a legösszintébb készséget tapasztaljuk és a legteljesebb megértést ügyünk iránt úgy, hogy azt hiszem, nem ok nélkül reménykedünk. A múlt hónapban Budapesten országos kongresszust tartottunk, amelyen több tisztséget viselő társammal. Róth Aurél alelnökkel és Bálint Béla jegyzővel személyesen résztvettünk a szegediek képviselőiben. Ezen a kongresszuson igen üdvös és jelentőségteljes javaslatokat dolgoztunk ki és azokat fel is terjesztettük az iariügyi miniszter urhoz. Ebben azt kértük, hogy

a kormányzat hozza be a fodrásziparban is a zárt számot és büntető szankciók alkalmazása mellett léptessen életbe egységes és mindenkiire kötelező új díjszabót, minden külön munka díjának felszámítási kötelezettsége mellett.

Kértük továbbá, hogy a szakma megsegítése céljából a zsilétpengék, beretvaszappanok és általában a beretválkozási cikkek árusítását ruházati kizárólagos joggal a fodrásziparosokra. Ezzel az intézkedéssel mégis valamelyes kárpótlást kapnánk azért, hogy az önbortválkozás elterjedése következtében annyi vendéget elvesztettünk. A minisztérium a mai javaslatunkat már le is küldte a kereskedelmi és iparkamarákhoz véleményezés végett, ez a munka most van folyamatban. Különösen azt kell tisztázni a véleményadásokkal, hogy a zártszám behozása milyen alapon lenne kívánatos; az üzletek időleges betiltásával, arányosítással, vagy más módon. A beérkező javaslatok alapján készül majd el a törvényjavaslat. Volt egy régebbi előterjesztésünk is, amelyben azt kértük, hogy a zsilétpengéket adóztassák meg a borbély- és fodrászipar javára. Ez a kérelem is most van elintézés alatt és ha előterjesztéseink dólgaiban megtörténik a döntés, meggyőződésünk, hogy igen jelentős lépéssel jutunk közelebb ahhoz a ma még csak jószándéku, de erőt és lendületet nélkülöző törekvésünknek a céljához, hogy kiemeljük a borbély- és fodrászszakmát, ezt a tisztas és egykor virágzó iparágat a mai elesettségéből. Ha ezt elértük, akkor segédeinknek sem lesz okuk a panaszra.

Ezeket mondotta Szántay Kiss János szakosztályi elnök, aki bizik benne, hogy rövidesen minden jóra fordul. Ha ez így lesz, akkor a borbélyok megint szívből fognak mosolyogni ránk, a türelmetlen vendégekre.

KOZMA BELA

Mélységes gyászunkban porig lesújtva jelentjük, hogy forrón szeretett kis feleségem, mindenséggem, drága, okos kisleányom, önfeláldozó, nemesszívű, jó és igaz testvérünk,

Zsulán Gyuláné

SZÜL. VAJDA IRMA

élete virágjában, boldog házasságának 5-ik évében igen hosszú és nagy szenvedés után drága szíve a Mindenható akaratából ma utolsót dobant! Példaadó fenkölt szelleme és emléke örökké él közöttünk. Felejtethetlen, arany szívű feleség, őszinte és odaadó gondozóm, drága kishugom, okos és igazságos testvérünk Isten örök békéje és az örök világosság legyen veled. Az árvák és igazak Istene irgalmával és kegyelmével óvjon örök nyugalomában. Julius 9-én, csütörtök délelőtt helyezték el örök, békés nyugalomra a kecskeméti temetőben, drága Edesanyánk jobbára, utolsó kívánsága szerint. Viszontlátásig Edesem, Párom, Gyutid, Drága kishugom, Irmuskám, lelki támaszom, vigasztalóm és igaz, őszinte kistestvérkém, maradj velem. Bátyvád Lajos, Edesapád Vajda Márton, Nőtestvéreid: Vajda Jolán férjezett Svéd Sándorné, Vajda Rózi férjezett Müller Józsefné és Vajda Olga, Isten legyen veled Acikám; unokahugod: Évike, sógorod: Müller József.

Szeged, 1942. július 6-án.